

TRIBUNA POPORULUI

REDACTIA
red. Deák Ferencz-u. Nr. 8

ABONAMENTUL
într-o Austro-Ungaria:
an 20 cor. pe 1/2
10 cor.; pe 1/4 de an
cor. pe 1 luna 2 cor.
an de Duminecă pe an
4 coroane.
Pentru România și
înaintea pe an:
40 franci.
Inscriptio nu se năpăiază

Educație greșită.

(b) Pietatea patrioților vîlă a avut
la trecută o zi de sărbatoare în
cintarea sufletelor din Imperiul mor-
tor. Si au Maghiarii mulți băr-
meritoși între morții neamului
Barbați, cari vieata lor întreaga
muncit și au asudat și jertfe mari
adus în viață pentru a nației
mărire.

Dacă sinceră e, și sinceră tre-
se fie, pietatea lor pentru acești
atunci închinămu-ne și noi în-
țesem acestei pietăți. Caci nu este
mai nobil și mai sublim în
esta generațiilor unui popor, decat
cu demn, că în momentele vieții
— cu adânc respect și cu recu-
piță își aduc aminte de părinții
de străbunii lor, de faptele lor
și de roadele bune ale muncii
prestate pentru binele și ferici-
patriei iubite.

In inima țării, in Budapesta, își
boul de vecinătă odihnă figurile
marcente și cele mai scumpe
nației ungurești; figuri, cari în
cările de grele încercări pentru
nații, au obosit la muncă pentru
un viitor neamului și pa-
ciune. Si e, în dese casuri,
laudabil avântul patrioților —
și tineri, — cu care știu să
nujoare și să cinstescă mormin-
te și umbrele marilor defunți ai
lor. Chiar pilda de urmat pot
a sta — multor străini de nea-
lor.

Avem însă, cu toate asta, o
cine serioasă și în ce privește
destarea pietății lor la ocasiile ca
mai recentă.

Călcând pe urmele antecesorilor
ideosebi șoviniștilor Kossuthiști ală-
u și tinerimea lor universitară au
și de data asta pelerinajul la
muntele marilor bărbați ai nației
și în mijlocul potopului de cu-
ari patriotice li-au incununat mor-
tele cu flori vesejite și neveste-

mai mult decât tuturor însă par-
din alaiul „pietății” i-a revenit
asta-dată — tot „sfântului bă-
trân Kossuth, incarnatiuni șovinistă
băntue azi în toate păturile
nației maghiare; șefulul revolu-
ționar patruzechi și optist, care dela o
cine până la ceealaltă a pus țeară
ocără, a răsvrătit pe „frați con-
fratilor”, a vîrsat păraie de sânge
noivat și a stins atâtea vieți de
cine innocent — numai impins de
fără săt al proprii măriti.

Ne mai citând frazele umflate,
și acum din gurile largi ale

deputaților kossuthiști, ajunge să re-
producem următorul pasaj din pri-
mul de eră al ziarului kossuthist „Egyet-
értés”, pentru că să vedem tablou:

„Kossuth!...” — exclamă șovinistul
z. — „Căte de teate n'au simțit cel ce
azi au stat de-asupra scumpelor lui osěminte!
Cel ce în luptele voastre patriotică obosescă
simții: mergeți să prindeți nouă tareie la
acei mormânt. Cel ce pentru timpul pustiu,
egoist și cinic de azi, avea și sufletul pînă de
amărtiune: pelerinați la acel loc sfânt și
aduceți-vă aminte de caracterul lui tare și
sublim și vestiți ce el odinioară a vestit.
Că-i cunoscătul lui este scriptura sfântă a maghiarismului, a naționalității. Mormanu de cununii
a acoperit mormântul lui”.

Și așa mai departe. Începând dela
„Egyetértés” până la cea din urmă
fiuică provincială jidano-maghiară,
toate se întrec și de astă-dată în glo-
rificarea „sfântului bătrân”, care n'a
lăsat decât părjol și blasphem, vrăjba
și urgie atât la fuga sa din țară, căt
și în urma morții sale, între popoarele
ce constituie acest stat nenorocit.

Detronatorul, va să zică, și azi
altare i-se ridică în capitală și în toate
părțile țării, pe când adevăraților eroi
ai libertății, cari iertă au rezutat în
luptă pentru apărarea tronului — nu
li se îngăduie nici un simplu monument
la capul mormântului lor. Eas' memo-
ria păngărită și insultată le este la
tot momentul, până și de reprezentan-
ții justiției din stat.

Aceasta e școala, în care se cresc
și azi generațiile elementului maghiar,
„singur alcătuitor de stat”. Si școala
aceasta e o grozavă nenorocire; e o
epidemie, ce infectează tot ce mai e
bun în țara aceasta; o urgie, ce
sguduje și spulberă ori-ce înțelegere
între neamurile patriei și cu aceasta
binele și fericirea ei lăuntrică.

Mănată de acest curent nenorocit,
șoviniștil de azi nu mai au sen-
timent de insuflare pentru idealuri
de adevărată măreție; nu mai găsesc,
par că, exemplul de urmat în făptui-
rile mari și în virtuile adevăraților
bărbați de stat ai lor, cum au fost de
pilda: un Széchenyi, un Deák, un
Eötvös și alții, tot atâtea figuri
 mari în istoria desvoltării neamului
unguresc, tot atâtaia stalpi puternici,
pe cari s'a cădit Ungaria modernă.

Eată o educație greșită. Eată un
mare rău, din care numai bine nu
poate să rezulte nici pentru nația ma-
ghiara, nici mai ales pentru obștinea
acestei țări.

Un eșec în Balcani. Organul ministrului
de externe rus, „Peterburgskii Viedo-
mosti” aduce stirea, că Poarta a refuzat di-
recti căilor ferate bosniace concesia să facă
o căle ferată prin sandjacul Novibazar. Astfel
planul austriac de a legă Seraievo, prete
Mitrovici, cu Salonichi, nu se poate realiza.

* * * care, a fortă vrea modernizare?

Bucuria Rușilor e mare că Austria a
suferit un eșec la Poarta, unde, fără
înțelegere, Rusia a făcut intrigă. Cea ce dovedește
infidelitatea Rușilor, al căror monarch depă-
șește cu monarhul nostru asupra poli-
tică din Balcani, totuși prin reprezentanții
săi să slăbească poziția monarhiei noastre.

Cu toate acestea monarhia noastră n'a
renunțat la speranța că va reuși a îndupla
pe ultimul. Tratativele diplomatice se vor
urca încă și pînă cînd bucuria Rușilor se va
schimba în supărare.

Înțelegere cordială Organul Banffy
ș. că Oradea-Maro nu va limita dele-
gația sărbătoare de instalare a fișanului
„polyist” Urbán, sărbătoare, despre care
zie că este a elementelor reactionare...
Prin aceasta osmenul I. Tisza Károly țin
se acuza că puțina incredere ce o au în
gurul lui Székely.

Di P. P. Carp, prim-ministrul al Ro-
maniei, mereu e urmărit cu dragostea de
zările maghiare floșenite.

In numărul său din urmă „Magyarország” spune că di Carp „a dat o circu-
lare tuturor prefectelor ordonând ca toți străinii (înțelege Orteil) că sunt treceți la
regiile armatei sau au facut serviciu mi-
litar, să fie socotit ca supuș Români.”

Semîntul dela „Magyarország” îl atră-
bie dîn Carp atât că se iubește de litera
constituției, român, trebuie să fie trecut prin votul parlamentului. Prin ordonanță numită nu poate
face cetățean!

Această disposiție — continuă „Ma-
gyarország” — ce e drept, e un modest in-
cepăt, dar în tot casul este o dovadă de
intenție umanitară a guvernului Carp.
Credem că această hotărîre își are parte
sa și în intervenția ministerului nostru
de externe”.

Ceea-ce înseamnă, cu alte cuvinte, că
dîn guvernul Carp are „intenție umani-
tară”, totuși a fost presionat de — influ-
ența maghiară pentru a proclama pe judecătă.

O lăluă urâtă, și și aceea dependantă
Dă cine? de semîntul nostri patrioțil!

Te pomenești că astăzi măne vor apăca
și luna cu măna!

Dreptul public privat ungur, pregătit
de o comisie specială, se va prezenta și
se va depune săz la ministerul justiției. Lu-
carea este un fel de codice de legi, în
care se concentrează dreptul individual, fa-
milial, de muncă, de îndatoriri și moșteniri,
toate regulamente. Numai dreptul de că-
sătorie va lipsi dintr-acest codice de dreptul,
deoarece acesta este regulat prin le-
gea specială din 1894.

Chestia episcopatelor.

Prea stimată redacție! Cu referi-
ția la înființarea episcopilor nove, permițeți-mi, vă rog respectuos, să arăta
celor ce cred că poporul nostru va
contribui din al său, pentru înființarea
celor trei episcopii, interesarea și in-
clinarea lui, pentru afacerile biseri-
cesti și școlare.

De când s'a ridicat contribuția
eparchială în diecesa noastră dela 1
cruceră la cr. 2 de suflet, de atunci o parte
mare dintre comunele noastre biseri-
cesti, au rămas în restanță cu sume
considerabile, care numai aşa se vor

pute incassa, dacă se vor vinde pe
cîtele licitațiuni edificiile bisericești,
căci altă avere n'au!

In comunele acelea, unde s'a ri-
dicat salariul învățătoresc la minimul
prescris de legea regnicolară, și s'au
făcut încercări pentru a se incassa
de la popor sub titlu: „spesele cultu-
lui”, acolo s'a născut cele mai mari
tulburări religioare. Poporul și-a aban-
donat biserică și religiunea și a tre-
cut la gr.-catolic, și mai în urmă la
„pocașii”. Ba unit dintre Români nostri,
durere, s'ar face chiar Turci, numai
ca să poată scăpa de sub purtarea
sarcinilor bisericești și școlare!!

Exemplu viu comunel din pro-
topresbiteratul nostru: M. Seic, — Bo-
chia, — Botfeiu, Tagadou M. etc. etc.

Din cauza aceasta dar se afă
cele mai multe școale fără de în-
vățători nu numai în archidiaconat, ci și
în celelalte diecese și deosebit în pro-
vincia aceasta.

Cei eihiemăti caute mai întâi a
deplini stațiunile învățătoresc vacante
prin învățători calificați și a da ace-
stora barem mălaiu, dacă nu e pâne;
apoia să mai rupe pentru înființarea
episcopilor și însumarea episcopilor? Ce
vom face cu episcopii, dacă perdem
poporul?

Bâile, 20 Noemvrie n.

Paul Gavrillette,
deputat al sinodului
episcopal, asesor
consistorial.

Primarul Salacz... deputat.

Intre Unguri din Arad puțini au
popularitatea și simpatia de care se bu-
cură d. primar Salacz. El are întâi de
toate aureola 48-istă: a luptat în revo-
luzione, și la muzeul din loc uniforma lui
de „honvéd” este obiect de admiratie...
In Golgotha maghiard asta însemnează
mult... Sub el orașul și-a schimbat față,
s'a modernizat, ca puține alte orașe pro-
vinciale.

Unde mai iei înființarea impună-
toare, ceea-ce nu numai la Unguri, dar
la orice popor, trage în cumpănă.

Eată de ce, decorarea lui a produs
în oraș mare bucurie și Unguri cu tre-
cere nu fac taină că ar voi să-l aleagă
chiar deputat.

Un redactor al nostru a avut ocazie
să vorbească cu o persoană (Ungur) care
cunoaște dispoziția cercurilor hotărîtoare
din oraș.

— Numai să vrea, a zis acea per-
soană, și Salacz va fi deputat. Ni s'a
urit de atâta „mărime de la centru”
(Falk și Hieronymi) și am voi să alegem
un bărbat care să lucreze mai intensiv
în interesul orașului. Salacz, desigur,
s'ar expune mult.

— Dar ce vă împedică să-l ale-
geți? a întrebă redactorul nostru.

— Poate că nu va vrea el!

— Dar de ce să nu vrea, când și
unit și altii sunteți convingă că alergarea
lui ar folosi orașului?

— Este la mijloc ceva: presiunea de sus! Hieronymi nu prea are alt cerc și cu greu Szell îl va lăsa pe dinasard, mai ales că a fost între disidenții fără a căror acțiune cu greu cădea Bánffy ca astfel să vină la putere Szell. Adeverul e că, dacă ar candida Salacz, nimeni n-ar întrăzi să candidate contra. Cu atât mai puțin ar susține cine va pe Hieronymi, care nu se bucură în oraș de mare simpatie, pentru că nici n'a făcut nimic deosebit în interesul orașului.

Toată afacerea se înverte deci în jurul unei singure chestii: Szell va preziona el oare asupra primarului să nu primească dacă își oferă candidatura, ori va lăsa drum liber voinei cercurilor hotărtoare din oraș. Dacă nu se va expune pentru Hieronymi, la viitoarele alegeri d. Salacz are să fie deputat.

Din România.

Scolare.

Dr. C. Teodorescu, revisor școlar al Capitalei și al județului Ilfov a luat inițiativa reorganizării învățământului Muzical, Desenului și Gimnasticelor, în clasele primare. D-za a semnalat autoritatei superioare școlare că aceste destărți la unele școli nu se fac de loc, iar la altele foarte puțin. Înțelegere cu d-nii inspectori școlari Florin și Meissner a convocat pe direcțori și directorioare școalelor primare din București și încă pe căță-vă distinși i stiutori spre a discuta asupra mijloacelor de a reorganiza și predarea serioasă a acestor materii de învățământ, strict necesare pentru ca educația și instrucția absolvenților cursului primar să fie completă.

În urma debaterilor ce au avut loc în 2 sedințe s-a ajuns la următoarele concluzioni: a) Să se modifice orariul în conformitate cu decizia lui în congresul didactic, fixându-se materiile principale din învățământ, ear după ameașă să se predea numai dexterități;

b) Să se modifice programul analitic al muzical, desenului gimnasticel și exercițiilor militare;

c) Să se găsească mijloacele de tratarea acestor dexterități, precum și de perfecționarea și crearea unor maestri speciali pentru curs primar, recrutăți numai dintre institutori.

În acest scop s-au ales comisii pentru muzică, desen, gimnastică și exerciții militare.

Fiecare comisie va lucra separat sub președinția d-lui Teodorescu, revisor

școlar, iar după ce lucrările vor fi finalizate se vor întâlni toate comisiunile și se va debațe în adunare generală și a hotărîrile luate se vor supune ministrului în structiunile care va avea.

Intronirea societății „Brasda”

La intronirea din urmă a societății de grădiniere „Brasda” s-a admis la propriu următorul program constitutiv:

1. Inființarea unei societăți cooperative de război mutual cu sediul central la Buzău și cu cercuri în toate comunele țării și rurale; această asociație se va face prin acțiuni de 25 lei una, cu un capital initial de 200.000 lei.

Nu vor fi admise într-o singură decătușă români și naturalizați români.

a) Această societate va luce în ardei și cumpăra pământurile bune pentru război, dela particulari, sătăci, comuna și județ și le va sub-arendă sau vinde în termen la asociații „Brasda” și în speculațivatorilor de zăravuri, fructe și floră.

b) Va crea școli de grădinărit, etc., etc.

II Pe lângă această asociație cooperativă se înființă și o bancă anonimă, care va procură mijloace bănești asociațiilor pentru înleunirea procurărelor sănătoșilor, uneștelor, instrumentelor și la ce este de trebuință va face și avansuri de bani pe amanet în natură.

Această bancă va fi constituită după un regulament special.

Capitalul ei va fi de cel puțin un milion la început și va opera în toate fermele comerciale potrivit cu scopul societății „Brasda”.

Rescoalele terănești.

„Voynel Națională” își comunica că în comuna Ungurin, din județul Buzău, românii s-au opus la măsurarea borbotoului și au batut grav pe controlorul Casacovici. Prefectul de Buzău, judecătorul de instrucție, procurorul, o companie de infanterie și un escadron de cavalerie sunt în fața locului.

Să cerut de asemenea intervenția forțelor armate în comuna Socarii, și în alte vreo două localități.

Bala Academiei

Vineri, 20 Octombrie curent, la ora 1 p. m. Academia Română a tînuit sedință publică în localul său—Calea Victoriei 135

Sau facut următoarele lecturi:

D. V. A. Urachi: Din domnia lui Ioan Caragea.

D. C. Erbiceanu: Atanasiu Comănu Ispalant și cronicul său privitor la România.

Economii.

Ministerul de interne a cerut direcției generale a poștelor să facă economii în bugetul viitor de 180.000 lei. Bugetul general al poștelor și telegrafelor de 9.000.000 lei.

LENAU.

1802—1850.

Presa literară germană a serbat în luna lui August a cincii zecii aniversare a morții lui Lenau. Poet cunoscut și la noi, cel puțin după numele lui atât de des amintit în legătură cu numele lui Eminescu, — Lenau merită căteva reflexioni occasionale și din partea noastră.

Numele lui complet este: Nicolaus Franz Niembsch von Strehlenau. S-a născut în 1802 (18 Aug.) în comuna svabedă Csatăd, lângă Timișoara, din părinți germani. Despre etimologia cuvântului Csatăd, Lenau vorbește astfel: „csatăd” = „însemnată pe ungurește „luptă”, ear „csatăd” = „luptă ta”, deci „luptă vieții tale”, — o remarcă prevestire pentru un fatalist și poet.

Tată seu, ofițer în armata austriacă, bărbat usorățec și cartofor, a dus viață de desfrâu, căreia i-a și căsăt înțelegătoră. Micul Nichi, cum îl numiau pe Lenau în copilărie, a ramas sub îngrijirea mamăi sale, o femeie sensibilă și visătoare și un fenomen de mamă, care mult a suferit din iubire și misericordie.

Născut din acești părinți, trăsăturile principale în temperamentul lui Lenau au fost neastornică și sensibilitatea.

El studiasă în scurt timp, la diferite facultăți germane, drepturile și agricultura, apoi săpucă de medicină, nu aprofundează nimic și la anul 1830 ieșă din școală fără vre-o diplomă. În inima lui se deschidează dorul de prîbegire și înăudă și de tovarășe și chitară și-o vioară, pe care și-a cîntat cu măestrie, el plecă în Alpi și de-acolo peste Ocean, în America, ca să-și hrănească fantasia. Din Alpi el scrie unul prieten următoarele caracteristice rânduri:

„Un moment, co-am petrecut pe marginea unei prăpăsti, a fost cel mai fericit din viață mea. Ah, ce bucurie, să privești crunt în prăpăstia cea înflorătoare și să vezi moartea cum îți intinde brațele să te cuprindă; ce bucurie să privești în față naturăi grozav de sublime, până ce ea însăși se înșinează, până ce așa niciodă se bucură și ea de spiritul nebîruit al amorului, până ce înflorătorul se prefacă în frumos.”

Dragoste pentru antiteză și un spirit inclinat către o metafizică vagă, ce se degejează din mirurile acestea le întalnă și în versurile poetului.

Întotdeauna călătorit, Lenau publică la anul 1832 întâiul seu volum de poesii, primul cu căldură de obște germană și mai ales de scriitorilor contemporani din Heidelberg și Stuttgart, grupați în jurul romanilor Schwab, Kerner și Uhland, cu a căror direcție estetică se înrudia și el.

Direcția postelor în urma acestui ordin a luat imediat dispozitiv și până în prezent a făcut următoarele economii:

A suprimat trei inspectorii din cel 6, platiti cu 1000 lei lunar, ceea ce face o economie anuală de 36000 lei.

A suprimat salariul de 5 lei lunar la notarii comunelor, cari faceau serviciul de agenți poștali în comună.

Acesti notari primiau lunar 2 lei 50 bani de la Direcția postelor și 2 lei 50 bani de la județ. Sună 8000 de notari, deci se va realiza o economie de 180.000 lei anual, 90.000 economii la poștă și 90.000 la județ.

Până în prezent poșta a realizat economii de 126.000 lei.

Direcția studiază ce economii va mai putea face pentru a ajunge la cifra cerută de 180.000 lei.

Bugetul ministerului instrucțiunilor este de 29.905.577 lei. D. P. P. Carp voioște să reducă bugetul nou la 25.000.000 lei redând 4.900.000 lei.

Aceste economii se resumă: 1.000.000 de la scoalele de agricultură cari au trecut în săcina ministerului de domenii și 3.500.000 din bugetul cultelor, dacă se va realiza proiectul de a se lăsa clerul rural și scoalele rurale în sarcina comunelor.

Restul sumei se va completa reducându-se gradările profesorilor.

Din străinătate.

Tulburările din Spania.

Din Spania sosesc stiri grave. Don Carlos, pretendentul la tron, și a pus eșalonii în miscare aderenții și lucrurile au ajuns deja la vîrsare de sânge.

Incerarea de a produce o miscare generală în toată țara cu greu va îsbudi, fiind acum la putere un guvern militarist, și îndeobștă nu se va putea ajunge la nimic în Madrid, unde comandantul al trupelor este Weyler, cunoscutul general care terorizează lumea din Cuba.

Efectul cel mai apropiat este însă că opoziția va înainta parlamentului un proiect de lege prin care va cere exilarea din țară, pentru totdeauna, nu numai a lui Don Carlos, dar și a familiei contelui Caserta, fiind că a luat și el parte la tulburările din urmă. S-ar impiedica astfel și căsatoria fiului lui Caserta cu princesa de Austria.

Se prevede că sesiunea Cortezului ce se va deschide curând va fi că se poate de visoare.

In cercul acestor poeți și fiind foarte productiv, Lenau trăi până la 1844, când se logodă cu frumoasa Marie Behrendt din Frankfurt. „Peste întreaga mea viață a venit pe pămînt”, — scrie el atunci către o prietenă a sa.¹⁾ Și totuși această pace nu i-a fost binevoitoare decât timp de 18 zile, căci după acest interval de la logodna sa, poetul s-a îmbolnăvit și în curând a înebunit. La 24 august 1850 a murit în sanatoriul din Ober-Döbling, lângă Viena, după chinuri cumplite, — soarte, de care de altfel au mai fost părăsiți alti trei românci germani, Lenau, Hölderlin și Nitsche.

Lenau este reprezentantul cel mai tipic al pessimismului în literatura germană și unul dintre cel mai subtili lirici germani. Declamația lui: die ganze Welt ist zum Verzweifeln traurig,²⁾ cuprinde o întreagă filosofie de viață. În concepția acesta lumea-i un burete de dureri, natură însăși o continuă durere, caroare omul și păstorul și dorința lui după o altă viață, eterică, și cea mai mare fericire.

In marginile acestor teorii se mișcă toate versurile lui Lenau, — teorii conce-

1) Karoline Unger. Vezi Emil Bartel, Biographische Skizze zu N. Lenau's Werke; Leipzig, Pag. 161.

2) Lumea întreagă e tristă până la despartire.

SOAPTE

Cantece

Copileșit de grijile vietii, susținut și amărât. Nici o schință de lumind, nici sunet de viață nu mai are, și în acest moarte că par că și să să trăiești viață pînă capăt..

Dar când mintea citează teoriile — atunci rezună din depărtare un sunet — minunat! Susținut se trecește din teatru, aprinde lumini electrici, și cînd înălță în lumea lui fericită. Ce lumini să facă de odată! E acum în palatul meu din mărgăritare. Impregnatul palatului se nutrează un covor fesut din iederă, bujar și monită; pe cărarea prundă cu aur și un isvorăz căntăd, mil de păsărele facu ciunciu de dimineață și acum vine și la apă. Ce dulce singărit de clopoțel și la tot locul e soare, și toate, toate sunete de fericire — și când ușă se aduce mai departe și străbate pără la cer, și ești — cînd deschide și îngerul desmarădă cîndecat, răduști-le întră cu ele în raiu...

O cîntece dulcă, plină de putere și trăsărit, tresărit susținut meu din amărât.

Antica

Comitetul asociațiunii funebre române din Elisabetinul Timișoara și de neîncredere vice-președinte Varulie Barcean, martirul dela Seghetea.

Lângă Mureș, 29 Octombrie,

De cand s'a retras dela președintele asociațiunii prea-vrednică d-l C. Mihailovici de groaza întregă președintele și a finitul său vestimentă, acestia nu au mai purtat și prosperarea bietei asociațiunii, ci mereu au, cum să și întărescă scaunul lor și să și înmulțescă diurnele.

Comitetul, înzadară a cerut la vice-președinte, să convoace sedință a se consultă asupra eventuală generale extraordinară pentru alegerile președintelui, căci vice-președintele său este înțepător să intervină organele administrative magistratuale, la emerita așa așteptatul lui Dr. Cosma, ca să împărtășească președintelui tineră sedință, care pentru a treia oară a votat neîncredere președintelui Barcean.

Rămăne, ca acum magistratul să convoace adunarea generală enară, care, conform dorinței și comitetului, va avea să facă nouă rea și alegeră nu numai a președintelui, întreg biroul și comitetului.

A sosit timpul, ca membrii să curețe asociațiunea de acele lipsă

pute sub influența lui Byron și a cîilor germani și desvoltate prin opere autoșugătoare, ajutată de disponibilitatea moștenite dela părinți.

Moarte și plâns președintului. Când se plimbă prin pădure, îl duce de braț pe mireasa cîea mai ideală perdut. („Nächtliche Wanderung“) Rea lui îl este chinul, ear cîea binecuvîntarea, este nefericirea Braut³⁾. Amintirile și-le aseamănă hoții de codru cari îl surprind și pădurea e plină de visuri și păcate, melodiile de moarte. În față vine să cazi în genunchi și să se rutarească moarte. („Wald Lieder“). Pe se, crucile și morți din morminte cucerite. („Traurige Wege“).

Această melodie a morții, că în acorduri mai blande și mai dulci cu puterea cumpălită desnădejdită, încreză în toate versurile lui. Biografia lui Heine, are o idee caracteristică în acest chip pe care este cîndră a lui Erol. Fortuna și propria cariere a acestelui harfe și să producă acorduri miraculoase... („Familia“).

(Va urma).

3) Algem. Gesch. der Literatur

știte, că numai la interesele asociației nu se gândiau.

Adevărat, că capitalul asociației noastre peste 100 m florini numai prin increșterea cea mare a publicului față de multă vîntură sănătoasă bărbat d-l O. Mihailovici s-a putut întâlni în mod adevărat minunat, și astăzi tocmai acesta, pe care d-l Mihailovici l-a numit său și a strins-le a dat ocazia unei de-a lunga ajutoare materiale, de denumirile bogată lui mastă la ospătat, până ce se și imbubați, săruiau a face din acel spăbat o adevărată obisala.

S-a plăsmuit aci și o bancă nouă sub supraveghere și domnia lui Barcian et comp. Acești nechibuziți nu înțelegeau să lasă liber dezvoltările acelei bănci, ci el, prin împresări, sumușări și intimidări, să pună mâna pe capitalul asociației, după la atât de banchi sigure și cu banii suficiente, ca el să aibă ocazia unei invocări de gheseștarii mărgăre.

Președintele retras, d-l Mihailovici, un bătrân practic și foarte prevedătoriu, spunea că singurul capital al asociației în acea mană usoare, sprea și pericolat, să răspundă făcea opoziție și le zicea: „Nu ești deputat de dela Victoria", "Timișana", spre a vîlă dă vouch fară nici un pic de grija, mai bucuros să retrag decât să aduna ca aceasta", și așa s-a retras. Acum ca proxima adunare generală să aducă între principiile prea vrednicului baron O. Mihailovici și între aceia, cari setoși și capitalul asociației, ar vră să-l apere și acu să fundă.

Nă va fi clica aceea de la fitușii, pe lângă dinșii, căci că ei au și în același sănătate, mai suntem și noi, cestia săfără, membrii, cari nu vom sta isolati cu mâinile în sin, ci din răspunderi vom se găsi, ca nici sămănătă de-al lor să nu mai vîne în aproapea asociației. Toți membrii din provincie să stea să plece la acea adunare, pe care să se adună orășenesc o va convoca, ca să aducă numărul pleava din boabe.

Prentul m.

Noutăți

Arad, 3 Noemvrie n. 1900.

Moștenitorul de tron între Români și unguri din Panciova, ed moștenitorul de arhiducele Francisc Ferdinand a sosit de unde a plecat la Ecica. Va petrece multe zile, ca oaspe al contelui Harnoncourt.

* Stîrili militare. Numai de căi-va anunță introducerea armatei noastre comunității, că recruti nu numai la înrolare, ci și la Noemvrie st. n. să depună jurămîntul pe steagul regimentului. Aceasta s-a întâmplat Joia în toate regamentele. La acest act se înfățișă la fortăreața din Arad și într-o festivă, iar după astă tuturor feriori să au înținut vorbindu-ocasionale în limba română a de-clară. Recrutorii români părtășesc Justin Dascăl din Micălaca și în românește însemnătatea jurămîntului și li-a cedit în limba lor formula judecății. După finirea actului trupele au să intre în sunetul muzicii înaintea Excelenței D-lui comandant al fortărei, Vinzenz Lehmann.

Programul sârbărilor de instalare a lui șefișor Urbán Iván, ce va avea loc în 7 l. c. n., este publicat deja și se anunță din 8 puncte principale.

Ministrul Hegedûs la Arad. Se anunță faptul, că ministru unguresc de ceteră Hegedûs va veni la Arad în 16 l. și, despre ceea-ce a și înțintat deja cu comerțul și industrială din loc.

Parastas. Ni-se scrie, că Sambata, în 27 Octombrie, înplindu-se jumătate de la moartea regetului Ágost József, și totuști român pensionat, să și parastasă în biserică din Cladova, Arad din partea soției sale, a cărui a neamurilor mai apropiate. La parastas a luat parte un public numeros.

Convocarea congresului bisericesc sărăcă "Magyarország" este informată, că guvernul unguresc a făcut cunoștință patriarhului Brancovici, că e invitat a face propu-

nere Majestății Sale pentru a se convoca congresul bisericesc. Înainte de convocarea congresului se vor face însă pași, ca afacerea Zmejanovici-Brancovici, din a căreia cauza și congresul din urmă a fost întrerupt, să fie exclusă din desbaterile congresului, astfel, ca decursul netod al aceluia să fie asigurat.

Premiile Academiei. În sesiunea generală din 1901, Academia Română va decernă următoarele premii: Premiu Prințesa Alina Stirbei pentru cea mai bună scriere în limba română despre: „Principiile morale și creștinăstătie, de cari trebuie să se conducă părinții în educația copiilor lor". Această scriere va arăta în mod metodice legile morale, cari trebuie să conducă pe om în viață și mijloacele ce trebuie întrebuințate de părinți și de crescători, pentru ca germele sentimentelor morale să fie dezvoltăți și întăriți treptat în inima copiilor, pentru că voința ac stora să fie îndrumată cu constantă spre tot ce e bun și virtuos. Premiul acesta este de 8.00 lei. Scrierea trebuie să aibă minimum 30 cose. Premiul statului Eliaz Radulescu de 500 lei celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: Studiu comparativ asupra dialectelor și subdialectelor române.

Premiul Adamache de 5000 lei, celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Domnia lui Stefan cel Mare". Premiul G. San-Marin în suma de 2000 lei, celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Considerații asupra comerțului României cu țările străine, atât la Orient, cât și la Occident, începând cu secolul XVI până în anii din urmă".

Termenul presentării manuscriselor la concurs este până la 1 Sept. 1901.

Societatea română de cântări și muzică în Caransebeș în adunarea generală, înăuntru la 14/27 Octombrie a. c. s-a constituit pe anul societar 1900-1901 în următorul mod: președinte: Nicolae Velcu; notar: Achim Alionie; casier: Ioan Harambașă. Membrii în comitet: Nicolau Popovici, Ilie Românu, Marcu Hertila, Traian Ionagiu și Ioan Buruianu.

Concert Italian în Blaj. Ni se trimite următoarea invitație la Concertul Italian, care-l vor aranja d-l Azzo și d-na Emilia Albertoni Duminescu, în 4 Noemvrie st. n. a. c. în sala de gimnastică din Blaj, cu următorul program: 1) Un salut a Blaj, Marcia per 2 violini și piano orte di Azzo Albertoni, de domnul Dr. E. Solomon, A. Popovici, A. Albertoni. 2) Aria nell' opera „Aida" di G. Verdi, de d-na Emilia Albertoni. 3) Duettino nell' operetta „La Figlia di Mustafă", di Azzo Albertoni, de d-na Emilia Albertoni și d-l Dr. E. Solomon. 4) Aria variata di C. de Beriot per violino și pianoforte, de d-ni A. Popovici și A. Albertoni. 5) „Inflammatus" Aria nello Stabat Mater di G. Rossini, exec. de d-na Emilia Albertoni. 6) Serenata di G. Braga per soprano, violino și pianoforte, de: d-na Emilia Albertoni, d-l Dr. E. Solomon și d-l A. Albertoni. — Prețul de intrare: Locul I: 1 coroană 60 fileri; locul II: 1 coroană 20 fileri; stat: 80 fileri, studenti 40 fileri. — Începutul la 1/2 7 ore seara. — O parte din venit e a fondului studenților morbi și o parte a Casinii Române.

Beothy Algernon, deputatul cercului Beiuș, a reșopăsat eri, în 2 l. c. n., în vîrstă de 61 ani.

Locotenent defraudant. De câteva zile locotenentul J-r V. din regimentul 51 de infanterie, staționat în Cluj, este arestat în temniță citadelă de-acolo, pentru că a defraudat 8000 coroane din bani de ai regimentului, ce i-a administrat. I-a cheltuit totuști în petreceri, apoi a dispărut din Cluj. A fost înăuntru și azi e pus la răcoroare.

Cutremur mare de pămînt. Zilele trecute a fost în republica Venezuela un mare cutremur de pămînt. Capitala republicei Caracas a fost total nimicită prin cutremur. Mai mult de 30 de oameni au perit sub ruinele edificiilor.

Atragem atenția publicului și la acest loc asupra anunțului de pe ultima pagină despre „Hotelul Palatin" și restauratul din acesta, al căror antreprenor este d-l Nicolae Gavrilă, care e vrednic de increderea și de tot sprijinul publicului.

De necrezut! Miș de mulțumiri și scrierile de recunoștință adveresc, că „Fluidul" de Feller s-a dovedit ca cel mai bun toate boalele, chiar și la acelea, unde alte dicamente nu vindecă. Cu deosebire vinde frigurile, podagra, reuma, dureri de șopt, cap și de dinți, jinghuri, sărciuri, reri de stomach, de ochi etc., iute și la ur. 12 flacoane costă 5 coroane franco. Iugurul producător e Eugen V. Feller, farcist în Stubica Nr. 135, comitatul Agram. Nicil o familie să nu lipsească acest mijloc excelent, examinat de oficiul sanitar și sit de cel mai bun mijloc, pe care oricine îl folosește odată, pentru efectul său din atate punctele de vedere, îl va folosi permanent.

„Orb am fost deja, și numai „Fluidul" însă de Feller mi-a salvat lumina ochilor", scrie Szűcs Péter din Budapest Felsőakpart 9.

La meșter și nu la căpaciu, e un proverb probat, și dacă se potrivește undeva acest proverb, sigur că la cumpărarea loturilor pentru loteria de clase, se potrivește. Deși loteria de clase oferă cele mai bune panse de câștig, cum să a dovedit că pe mulți i-a pus în stare bună, totuști aranjarea loteriei, e astfel, incă și de neapărătă trebuință a losurilor să se cumpere din mâini încrezătoare. Cumpărătorul losului trebuie să fie linistit în casă când se întâmplă vrăjitoarea din partea vînzătorului (ce de altfel din multe împrejurări se pot întâmpla) care totdeauna în casuri de câștig trebuie să prevină ori ce pagubă, deoarece răspunderea o are în prima linie vînzătorul losului. Astfel, pentru a pute fi în toată privință linistit, e recomandabilă, ca cea mai de încredere casă de cumpărare: Cassa de schimb națională societate pe acțiuni în București, piata Giulești, palatul Haas, care e cel mai mare istor de cumpărare din toată țara. Societatea aceasta vine losuri de la loteria de clase cu prețurile originale (chiar și cu ramburs), nu și socotește spese, trimite liste de trageri gratuit, solvăstează înăuntru și discret ori ce câștig, fie căt de mare. Oferește și cea mai mare siguranță și prospecțe, după cum se și poate aștepta dela un institut de rangul Cassel naționale de schimb, societate pe acțiuni.

Din public*).

Un răspuns.

In urma neadevărurilor și insultelor apărute în Nr. 77 a. c. al fitușei din Timișoara, privitor la doi dintre candidații pentru postul parochiei vacante din Micălaca, mă văd să îl răspund prin câteva rânduri.

Faptul, că tocmai într-o facie că cea din vorbă pot să se publice atâtea calomii și insulte la adresa oamenilor de treabă, nu mă miră, știindu-se cine se grupează în jurul ei.

In casul de față însă, îndeosebi un lucru e de mirat: Prin ce mijloace, pe ce căle și prin ce fel de oameni astăzi de bine domnul co-candidat, părintele Vasile Olariu, să-și reprezinte cauza și interesele!

Aceasta, de altfel, ar fi trebă Dumnilor și nici nu să pomenească, dacă „advocatul" din cuiul n'ar avut în același timp cu no roiu în altul.

Nu mi ar veni să cred, că d-l Olariu ar fi în arendă parohiile vacante astfel, că altii, cu același pregătiri, să nu fie în drept a concurență altării cu d-sa. Dar' a dicta în peana „adeverătorul său Român" neadevăruri și insulte la adresa contra-candidaților săi, e chiar un lucru cel puțin necuvincios.

Având și calificări în regulă și aptitudini recerate, — numai de un drept al meu am usat, cănd am competat și eu la parochia vacanță din Micălaca și găsul alegerilor este competent și spune cuvenit din urmă între cel candidat.

Din toate invectivele publicate la adresa mea, mai mult și mai temerar îsbește neadevărul în față obrănicia, cu care corespondentul d-lui Olariu amestecă în afacerea aceasta și numele Prea Sfintei Sale domnului Episcop. Un neadevăr sfrunză și vorba că eu „în vră 20 de sate" și fi competat până acum și că „eu toate făgăduinile de însurătoare am fost trănit".

Sunt numai de curând absolvent și prin urmare n'am putut să am niște timpuri, nici privilegiul de-a competă în 20 de sate.

Adevărul e, că acesta e al treilea casă și competez și eu la un post de paroch.

Vina cea mai mare mi se găsește în împregiurarea, că sunt fiul unui „pocai". Cel ce cunoște referințele în cauza aceasta

* Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta redacția nu primește răspundere.

regretabilă, știu, că vina o parte și sus puț în biserică noastră, și mic decât eu, care în la legea mea fără povare și de care numai mort m'as pute lepăda.

Că pentru mine s'ar face cortești prin beaturi între alegătorii din parohia la care am competat, și că o domnică, pusă și ea în coloanele mărdăre ale fitușei timișorene, ar fi nepoata a P. S. Sale domnului episcop, — este culmea neadevărului.

Numai cel ce ocolește însă adevărul pot să-l mistifice astfel și să-l divulge în lume, pe o cale atât de „bine aleasă".

Văști și neghiojii, că cele publicate despre doi dintre competenți la parochia din Micălaca, nu pot ofensa pe oameni cum se cade; derogați însă și compromit foarte mult pe cel ce le inscenă și le pun la săcă. —

Ioan Morariu,
candidat de preot.

Carnet artistic.

Ateneul Român din București.

Concertul Wolfthal.

Concertul Wolfthal a fost o sărbătoare grandioasă cu care Ateneul și-a ridicat cortina pentru acest an. În fața unei sali perfecte pline, se prezintă Max Wolfthal, un copil de 15 ani, subțire și inimios, cu față-i bălană încadrată de un păr liniștit și băndă; buzele-i, ochii și sprâncenele exprimă cu jocul lor o energie unită cu o doză de langoare, un Minnesinger cu ochi albastri, de la Nord, a cărui flință nu e compactă decât când are vioara sub barbie.

Fără să ajunge încă la maturitatea genialului său, Wolfthal se înfațește de acum cu o tehnică, la care altii artiști ajung numai la apogeu lor. Cu Perpetuum mobile de Ries, un studiu dificil de continuu spicato, a dovedit-o îndeajuns, mai ales după ce ne-a dat Concertul lui Mendelssohn, la care nu mulți îl pot răcăliza. Dar dacă a excedat, aceasta a fost în Mazurka de Zarzicki. Tot ce poate să pus în această bucată, fie că interpretăție, acuratețea și fință, fie că tehnică și siguranță, cari ajung până la aproape de acrobatie. Și dacă s'a produs și în Zigeunerwisen, eu cred că n'a facut-o decât pentru că îl pu să admiră și mai mult în partea cea mai mult decât dificilă a piesei spaniolului Sarasate, căci o comparație între acesta și Wolfthal nu se poate niceodată face: de opere un suflet căd și încoscut, un elan ce întrece concepția autorilor, de altă parte o seninătate transparentă, catifelată, ce curge în picturi cristaline fără a se avânta mai departe de ideea compozitorului, ceea măsurat și cumpătat. Această lucru a fost de observat și în Madrigalul lui Simonetti, ce a dat ca supliment: un joc gingă, dar debil, fără sentimentălitatea patetică necesară unui cântec de dor.

Genial talent precoce, Max Wolfthal va ajunge un neîntrecut technician, judecând după colosală mecanică ce posedă la o vîrstă atât de fragedă.

Jelus.

Ultime stiri.

Londra, 2 Noemvrie. Cu data 31 Octombrie se anunță, că prințul chinez Thuan, osândit la muncă silnică pe vieță, a fugit în Mongolia, imbrăcat în haine de călugăr.

Postă Redacției.

I. C. I. Cluj. Orice afacere de felul acesta, desigur, e mai bine pe cale pacnică, prietenesc, să se resolve. Dacă nu s'a putut, nu învinovățim pe nimeni, ci regretăm că atâtea incidente penibile tulbură armonia ce ar trebui să domnească mai ales între tinerimea universitară.

Editor: Aurel Popovici Bareianu.
Red. respons: Ioan Russu Sirianu.

P. T.

Am onoarea de a face cunoscut, ca proprietar de fapt al Hotelului Palatin (Nàdor szàlloda), că cu mari sacrificii materiale am reînnoit cu totul acest plăcut otel pentru public în cursuri de un întreg sir de ani; odăile pentru oaspeți le-am mobilat cu totul din nou și cu lucești, în aşa fel, încât Hotelul Palatin nu are rival, nu numai, în Arad, ci în întreaga Câmpia (Alföld), întru căt privește comoditatea curațenia și plăcutea petrecere, ca acasă.

Grajduri curate și aerisite, curte mare, largă, șopron acoperit pentru trăsuri, sunt tot atâtea avantajele „Hotelului Palatin“, de cări aici alt hotel nu dispune.

Prețurile camerelor:

Cele mai elegante odal- saloane de stradă, cu 2 paturi, pentru 24 ore	4 cor. — fil.
• • • • • de curte " "	24 . . . . . 2 " 40 .
• • • • • " de stradă 1 pat	24 . . . . . 3 - - .
• • • • • " de curte " "	24 . . . . . 1 . 60 .

Cu deosebită estimă

Martin Török,

proprietarul „Hotelulul Palatin”

Am onoarea de-a aduce la cunoștință pre. și Onor. D-voastre, că am primit eu conducerea „Hotelului Palatin“, și că am închiriat tot eu și restaurantul din Hotel. În restaurantul meu se găsesc în oră ce timp cele mai excelente vinuri de deal veritabile; iar bucătăria mea servește mâncăruri curate și gustoase.

Rugându-vă pentru prețuitul D-voastre concurs, sunt cu toată stima

gata a vč serví:

Nicolae Gavrillette,

contucătorul „Hotelului Palatin” și antreprenorul restaurantului.

516 1-3

Em. Manno-Zissy

neguțătorie de produse și comisii în Budapesta

Petőfi-tér 3.

In vederea recoltelor recente, îmi iau voie să-mi ofer serviciile mele la bursa de cereale domnilor economi, care voesc să-și dirige afacerile lor de vânzare aici în cereale ca **grâu, orz, ovăs, cuciuruz, rapiță** etc.

Lucrez de mai mulți ani la bursa de cereale de
aici cu succes, servesc onoraților mei comitenți de tot solid
și eftin.

Rog deci, ca cu ori-ce intrebare în astfel de afaceri să se adreseze la mine direct, în limba română, pe cări le voi resolva întotdeauna prompt.

Cu distinsă stimă

Em. Manno-Zissy

Budapest, Petöfi-tér nr. 3

483 3-3

A apărut

Și se află de vînzare la administrația „Trib. Poporului” următoarele opuri:

1.) „Geografia Comitatului Arad“, pentru clasa a III-a școalelor poporale, de Damaschin Medre, învățător; aprobat de Ven. Consistor ilustrată cu hărți geografice —	„	— 70 „
2.) „Amicul Poporului“ — de Titus Vuculescu, pretor. Indreptar practic în cause administrative. Prețul —	„	1.— „
3.) „Lupta pentru drept de Dr. Rudolf Ihering traducere de T. V. Păcăleanu, —	„	2.— „
4.) „Judecătoriile cu jurați“ — de Teodor V. Păcăleanu, —	„	— 80 „
5.) „Libertatea“ — de Ioan Stuart Mill, tradusă de T. V. Păcăleanu, —	„	2.— „
6.) „Principiile politicei“, după Dr. T de Holtzendorf, de T. Păcăleanu —	„	4.— „
7.) „Caractere morale“ — exemple și sentințe culese din istoriile și literaturile popoarelor vechi și moderne, de Ioan Popea, profesor în Brașov. —	„	2.50 „
8.) „Răsboiul pentru neașternare“ și „Povestea unei coroane de oțel“ ambele de George Coșbuc. Prețul Răsboiului Prețul „Coroanei“ —	„	1.20 „
	„	1.60 „
9.) „Din vremuri apuse“ — de Iudita Secu, a născ. Truția —	„	1.— „
10.) „Vieritul“ — de Petru Vancu, —	„	1.— „
11.) „Teoria Dramei“ — de Dr. Iosif Blagă. —	„	3.60 „
12.) „Juvenilia“ — de Sextil Pușcariu. —	„	1.60 „
13.) „Cuvântări bisericești“ — traduse de Ioan Gent. —	„	5.— „
14.) „Priveag“ — de Ioan Iosif Sceopul, —	„	1.50 „
15.) Instrucțiuni populare despre Datorințele și Drepturile purtătorului de dare edate de Vilchelm Niemandz —	„	1.20 „
16.) „Liturgia Stului Ioan Crisostom“ (pe note) pentru cor mixt pe 4 voci — de Nicolae Stefu învățător în Arad. Această liturgie conține toate cântările liturgice, ce are să respunză corul în Dumineci și sărbători. Pe lângă acestea mai conține irimoase, pricesne și un adaus de cântece poporale. Toate imnele se pot cânta și numai pe 2—3 voci. Prețul unui exemplar s'a redus dela 6 la 5 coroane.	„	

~~ște~~ La comande să se mai adauge de fiecare op 10 fleri spese postale.